

Gymnázium Přírodní škola, o.p.s.
Profilová práce — třída Mí
Vyšší stupeň studia
2020/2021

Rozálie Kopecká

Od neúhledného rukopisu ke knize

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Motejzík

Datum odevzdání: 5. února 2021

Abstrakt

Tématem mé práce bylo napsat a vydat vlastní básnickou sbírku. Rozhodla jsem se napsat vlastní básně a společně s Markétou Novotnou, která mi sbírku ilustrovala, ji nasázet a následně nechat vytisknout. Výstupem mé práce je detailně popsaná nakladatelská praxe a má básnická sbírka v tištěné i elektronické formě.

Klíčová slova: poezie, vlastní tvorba, sazba knihy, nakladatelská praxe, básnická sbírka, básně s ilustracemi, tisk knihy, proces vydání, InDesign, grafika

Poděkování

Přednostně bych chtěla poděkovat mé ilustrátorce **Markétě Novotné** za pomoc při psaní básní a za ilustrace. Také mé vedoucí práce **Mgr. Jitce Motejzické** za trpělivost, konzultace, zpětnou vazbu, korekturu a pomoc s formulací.

Dále bych chtěla poděkovat mé sestře **Julii Kopecké**, která mě naučila s programem InDesign a následně mi pomohla s celou sazbou knihy.

Na závěr bych chtěla poděkovat paní **Janě Mrázkové a Miroslavě Boučkové**, za odborný rozhovor a poskytnutí odborné literatury. Mému odbornému konzultantovi **Tomáši Večerkovi** za zprostředkování rozhovorů. A v neposlední řadě mé rodině, blízkým a spolužákům za zpětnou vazbu k básním a podporu při vytváření sbírky.

Obsah

1. Úvod	1
2. Cíle	2
3. Postup práce	3
4. Stať	4
4.1 Tvorba básní	4
4.2 Studie procesu knižní sazby	4
4.3 Sazba knihy	5
4.3.1 Formát knihy	5
4.3.2 Font, velikost písma	6
4.3.3 Ilustrace	6
4.3.4 Korektura	6
4.4 Tisk knihy	6
5. Závěry	8
6. Literatura	9
7. Seznam příloh	10
7.1 Rozhovor s paní Janou Mrázkovou a Miroslavou Boučkovou	10

1. Úvod

Slova mnohdy nestačí k tomu, co chceme říct, co jimi chceme vyjádřit. Někdy nám přijde těžké něco někomu psát a vyjádřit vše co bychom chtěli. Text nám však dává mnoho možností a příležitostí pro naši kreativitu a schopnost vyjádřit naši myšlenku. Mnoho času lidé stráví nad tím, že sdělují své nápady a myšlenky skrze romány, vědecké knihy, novely nebo básně. A zvláště básně pro mě vždycky byla narozdíl od příběhu obsaženém v povídce či románu více neuchopitelnou formou, sdělujíc něco tak jasného tak nejasně, a tak nejasného tak jasně. Možná to mě na básních zaujalo.

Básně píšu už delší dobu, ale nikdy jsem je až na pár pokusů, nezkusila spojit do knihy. Sama sebe jsem se ptala, jak vytvořit plnohodnotnou básnickou sbírku? Jak držet v rukou místo pár papírů plných mého neúhledného rukopisu, knížku s mými básněmi?

A tak jsem se rozhodla věnovat se ve své profilové práci tvorbě básnické sbírky. Chtěla jsem zjistit, co vše obnáší vydat vlastní knihu básní, a seznámit se tak s celým procesem jejího vytváření.

Součástí mé sbírky neměly být jen básně, ale také ilustrace, o které jsem požádala svou spolužačku Markétu Novotnou, která se knižním ilustracím věnuje ve své profilové práci. Dohromady jsme tedy chtěli vytvořit naši první ilustrovanou básnickou sbírku.

2. Cíle

Cílem mé profilové práce je připravit k vydání a také vydat vlastní ilustrovanou básnickou sbírku. Básnická sbírka by měla mít minimálně 30 básní z nichž by byly některé doplněny o ilustrace. Na výběru básní, ke kterým bude připojena ilustrace, a také na podobě ilustrací bych chtěla spolupracovat se spolužačkou Markétou Novotnou. Výstupem mé práce tedy bude básnická sbírka, kterou vydám na vlastní náklady ve 20 výtiscích.

Dalším cílem je udělat rozhovor nebo rozhovory s grafiky a seznámit se tak s nakladatelskou praxí a naučit se, co všechno obnáší proces přípravy rukopisu k jeho vydání. Popis nakladatelské praxe, tedy jednotlivých kroků, které vedly k vydání sbírky, bude součástí této práce.

Rozhovor bych chtěla udělat také s jiným autorem básní, abych se dozvěděla, co obnáší proces básnické tvorby a jejího zveřejnění.

3. Postup práce

Nejprve mě čekala práce s poezií, psaní básní, jejich oprava a konzultace s mojí ilustrátorkou a vedoucí práce. Na tvorbu jsem měla hlavně první polovinu roku 2020, kdy jsme také společně s Markétou ladili styl básní a ilustrací a snažili se tak propojit naši tvorbu.

Zásadní, byla také korektura samotných textů, kterou jsme však prováděli průběžně až do konečné fáze naší práce.

Poté jsem se začala věnovat odborné části. Jako první jsem si domluvila přes mého odborného konzultanta rozhovor s paní Janou Mrázkovou, která se věnuje sazbě knih pro nakladatelství Portál. Rozhovor se uskutečnil 12.8. 2020. Během rozhovoru mi paní Jana Mrázková společně se svou kolegyní, paní Miroslavou Boučkovou vysvětlily celý proces sazby a přípravy pro tisk.

Kromě rozhovorů s grafičkami jsem chtěla uskutečnit i další rozhovory s básníky, kteří by mi přiblížili, jak probíhala jejich tvorba a následná úprava básní do knihy. Rozhodla jsem se kontaktovat jednu umělkyni, kterou sleduji na Instagramu, která již vydala dvě knihy a svou tvorbou mě zaujala. Bohužel mou žádost o rozhovor odmítla a po této zkušenosti jsem již nikoho dalšího nesháněla.

Kromě rozhovorů jsem si také vyhledala na internetu a v odborné literatuře informace k sazbě a vydání knihy. Následně jsem si musela vybrat program pro sázení a naučit se, jak s ním zacházet. Celou knihu jsem sázela v programu InDesign.

Posledním stádiem práce bylo připravit básnickou sbírku k tisku: provést sazbu knihy, udělat pečlivou korekturu a úpravu ilustrací a následně knihu po domluvě s vybranou firmou poslat do tisku.

4. Stat'

4.1 Tvorba básní

Když jsem si stanovovala cíle mé profilové práce, rozhodla jsem si dát jako minimální počet básní, které bude moje sbírka obsahovat, 30 básní. Během roku jsem průběžně tvořila a využívala pro svou tvorbu jako inspiraci změnu prostředí, ročních období i vlastních nebo okolních emocí. Nijak jsem si nestanovila téma své sbírky. Chtěla jsem ji pojmout různorodě a psát s různými náměty, přesto se, ale v moha básních objevují podobné náměty. Celkově jsem spíš popisovala emoce, vnitřní i okolní svět anebo se snažila skrýt jasnou pointu do hádanky sdělené formou básně. Přesto si myslím, že se mi podařilo napsat tematicky odlišné básně a používat rozličné formy sdělení, tedy nejen komplikovanější a delší básně, ale také krátké básně s jasným sdělením.

Mou tvorbu průběžně sledovala moje vedoucí práce a má ilustrátorka, které mi pomáhaly doladit lepší formulaci a jazykovou správnost. Básní jsem napsala 28, ale po delším uvážení a konzultacích s Markétou jsme jich nakonec vybrali do sbírky pouze 24. Nesplnila jsem tím sice svůj cíl, sepsat minimálně 30 básní, ale společně jsme došli k závěru, že tento počet je dostačující. Nepovažujeme za nutné naplnit tento cíl za ceny uspěchané a nekvalitní tvorby.

4.2 Studie procesu knižní sazby

V další části mé práce jsem se musela seznámit s nakladatelskou praxí. Díky mému odbornému konzultantovi Tomáši Večerkovi, jsem získala kontakt na paní Janou Mrázkovou, která se věnuje v nakladatelství Portál sazbě knih. Po domluvě jsme se 12.8. 2020 setkali osobně s paní Janou Mrázkovou a její kolegyní paní Miroslavou Boučkovou v nakladatelství Portál. Zde jsem pak absolvovala přibližně hodinový rozhovor.

Na úvod mi paní Mrázková vysvětlila, co jejich práce obnáší.

Náplní jejich práce je formátování knihy podle předem určených požadavků, úprava ilustrací a celková příprava knihy pro tisk. Poté mi její kolegyně paní Miroslava Boučková popsala celý proces vydávání knihy.

Knihy k nim dorazí ve formátu Word spolu s informacemi, o jaký typ knihy se jedná, zdali patří do nějaké existující řady (to bývá většinou u vědeckých anebo školních knih) a zdali obsahuje ilustrace. Každá kniha je specifická. Pokud se jedná o vědecké texty, většinou mají již daný formát s čím a jak pracovat, popř. paní grafičky dostanou konkrétnější informace. U prózy, poezie a další neodborné literatury je pak grafická úprava knihy na domluvě s autorem, popřípadě ilustrátorem. Celý proces se pak odvíjí podle toho, jaké mají požadavky.

Pak přichází na řadu samotná sazba, kdy je potřeba knihu "nalámat" a správně navázat přechody stránek, zvolit řádkování, velikost písma a návaznost textu na ilustrace, pokud jsou součástí knihy. Po první sazbě se kniha vytiskne a pošle na korekturu, kterou si však díky počítačům mnohdy dělají při sazbě grafičky samy.

Korektura sazby se provádí několikrát. Vždy po větších úpravách se text znovu prochází a až po závěrečné korektuře jde kniha do tisku.

Samotný tisk pak probíhá tak, že se stránky knihy vytisknou na velké archy papíru v přesně dané posloupnosti. Následně se papír poskládá tak, aby na sebe stránky navazovaly. Po sešití celé knihy se papíry rozříznou a vznikne kompletní kniha.

Na závěr mi paní Mrázková ukázala, jak probíhá samotná sazba knihy. Knihy sázejí v programu InDesign, ve kterém jsem nakonec sázela svou knihu i já. Paní Mrázková mi ukázala, jak formátuje jednotlivé stránky a co vše jí program může nabídnout.

Půjčila mi také odbornou literaturu o typografii, která mi poskytla rozhled a ukázala možnosti co se dá udělat s písmem a jaký z mnoha fontů a jejich variant si mohu vybrat. Jednalo se o tituly autorů: Františka Štorma (2008) a Bohuslava Blažeje (1990).

Celý rozhovor s oběma grafičkami je součástí přílohy.

4.3 Sazba knihy

Předposledním krokem v mé práci byla samotná sazba knihy. Během konce roku 2020 jsme se s Markétou sešly a zkusily si předběžně navrhnout jaký formát knihy bychom chtěly, popřípadě jaké písmo a jakým způsobem propojíme text s ilustracemi. Jako první verze knihy vznikla malá papírová knížka o formátu A6 s několika básněmi s ilustracemi, kterou jsme si vytiskli na vlastní tiskárně. Díky tomu jsme měli první náhled a představu, jak by knížka měla vypadat.

Poté jsem se musela rozhodnout v jakém programu budu sbírku sázet. Nakonec jsem zjistila, že mám k dispozici program InDesign, ve kterém mi ukázala náhled na sazbu knihy paní Jana Mrázková. Abych však mohla začít sázet, musela jsem se s programem seznámit, naučit se co budu potřebovat pro sazbu a zjistit, jak samotný program funguje. V tomto ohledu mi pomohla moje starší sestra Julie Kopecká, která již s programem uměla pracovat. Společně jsme tedy zkusily zkušební verzi sazby při, které mě naučila, jak si nastavit formát knihy, font písma a jak vkládat a upravovat ilustrace k básním. Zároveň jsem si prošla několik návodů k programu na internetu (viz Použitou literaturu).

Pak přišla na řadu kompletní sazba knihy. Nejdříve jsem si udělala celkový náhled, kdy jsem do programu vložila všechny básně a ilustrace a zkusila, jak bude sbírka působit. Poté nastal čas zdoluhavých úprav a změn. Proces sazby jsem konzultovala s mojí vedoucí práce, která mi dávala zpětnou vazbu k vizuální a jazykové stránce sbírky i k jejímu obsahu. Jazyková korektura básní, probíhala sice po celou dobu tvorby, ale přesto bylo potřeba vše znovu procházet a kontrolovat. Po hrubém nasazení celé knihy jsem se sešla s Markétou a knihu jsme začaly upravovat znovu.

4.3.1 Formát knihy

Jako formát celé sbírky jsme si zvolily formát A6. Hned od začátku naší práce jsme přemýšlely nad menším formátem, aby to byla taková kapesní knížka, a nakonec nám přišlo zbytečně komplikované, si pro pozdější tisk vytvářet vlastní formát.

Následně jsme upravily pořadí básní a jejich celkové rozvržení v knize podle návaznosti na ilustrace, délky a jejich obsahu.

4.3.2 Font, velikost písma

Poté jsme se snažily najít font, který by se nám líbil a zároveň by se hodil ke stylu básní i ilustrací. Nakonec jsme zvolily font Courier New, Italic velikost 10pt. Při vytváření první verze ve formě malé knížky nás zaujal tím, že vytváří dojem textu psaného na stroji. S časovým odstupem nám přišel tento font příliš strohý, a tak jsme zvolili formu Italic, která text převedla do kurzívy a zjemnila tak celkový dojem básní.

4.3.3 Ilustrace

Dále jsme musely nahrát nové verze ilustrací a správně je naformátovat k básním. Markéta vytvořila 12 ilustrací a návrh na obálku knihy. Jako techniku pro své ilustrace si zvolila uhel. Přes to, že byly všechny ilustrace černobílé, bylo potřeba je upravit a sjednotit barvy, aby se nám nelišily odstíny a sytost barev v ilustracích. Poté co Markéta všechny ilustrace několikrát upravila jsem je znovu vložila do InDesignu a naformátovala k básním. Nakonec jsme skoro všem ilustracím dali prostor na samostatnou stránku, a to vždy vpravo. Chtěly jsme tímto sjednotit vizuální stránku ilustrací a zároveň by bylo škoda ilustrace zmenšovat, když je celá kniha už v tak malém formátu

Kvůli ilustracím, které byly až do kraje stránky bylo potřeba vytvořit spadávku neboli přesah a obrázky rozšířit až do této spadávky, kterou jsem si zvolila 3 mm. Spadávka je přesah do kterého v dokumentu můžete rozšířit obrázky za okraje strany. Při řezání stránek může dojít k chybě a strana se neořízne přesně podle ořezových značek. U bílé stránky to nevádí, ale u obrázku na celou stránku je spadávka potřeba, aby při ořezu nebyly vidět špatně oříznuté okraje.

4.3.4 Korektura

Následně se musel celý soubor několikrát projít, aby se nikde nevyskytovaly chyby jak grafické, tak gramatické. A po závěrečných úpravách bylo potřeba vytvořit nový soubor se samotnou obálkou knihy, kde se pak musí pracovat s jinými rozměry.

V poslední verzi jsme měli knihu bez obálky o počtu 64 stran.

4.4 Tisk knihy

Pro tisk naší knihy jsme zvolily tiskárnu Carter, kam jsem nejdříve poslala parametry knihy pro cenovou kalkulaci 20 výtisků. Pro porovnání jsem ještě kontaktovala tiskárnu Voala, kde mi nabídli, že mohu přijít a domluvit se na parametrech knihy u nich na pobočce. Tam mě pak seznámili detailně s tím, co je potřeba připravit pro tisk, tedy jak naformátovat a exportovat sbírku z InDesignu. Zároveň mi ukázali různé typy vazeb a papírů, které je možné v knize využít a udělali mi několik nátisků na papír, který bych si případně zvolila, pokud bych u nich knihu nechala tisknout. Díky tomu jsem lépe pochopila, co je potřeba pro tisk zařídit a jakou formu tisku bych si u naší básnické sbírky představovala. Obě firmy byly velmi vstřícné, ale po porovnání nabídek na dvacet výtisků od těchto dvou firem jsme nakonec vybraly firmu Carter.

Následně bylo potřeba si navolit požadavky pro vazbu knihy. Jako vazbu jsme zvolily typ V4. Kniha se poskládá do menších bloků a pak se k sobě tyto bloky sešijí. Chvíli jsme uvažovaly i o vazbě V2, která je ale pouze slepovaná, tedy méně pevná.

Poté jsme zvolily pro obálku i vnitřní listy ofsetový papír bílý, který má narozdíl od křídového papíru, (který byl také v nabídce) výraznější strukturu. Pro obálku jsme si zvolili gramáž 300 g/m² a pro vnitřní listy 120 g/m². Původně jsme uvažovaly o jiném barevném odstínu pro obálku. Jednalo by se také o bílou barvu, která nám přišla vzhledem k černobílým ilustracím vhodná, ale chtěly jsme teplejší odstín bílé. Bohužel tato varianta nebyla v nabídce firmy.

Na závěr bylo potřeba soubor v InDesignu exportovat do požadovaného formátu vhodného pro tisk. Pro vazbu V4 musela mít kniha počet stran dělitelný osmi, závěrečným počtem bylo 64 stran bez obálky. Soubor bez obálky jsem musela exportovat ve stránkách s ořezovými značkami a spadávkou. Stránky se budou nejspíše tisknout na větší listy a je potřeba, aby bylo jasně vyznačeno ořezovými značkami, kde mají strany okraje.

Následně jsem soubor exportovala do PDF, které jsem poslala do firmy Carter na konzultaci a do jejich tisku. Po celou dobu, kdy jsem zařizovala tisk knihy, se mnou lidé z firmy Carter komunikovali a pomáhali mi se správným nastavením a splněním požadavků pro tisk. Jediné, co byl nakonec problém bylo to, že jsem zapoměla nezapočítat předsádku což je první list v knize, který nemá být započítaný do zasílaného PDF pro tisk. Úprava byla snadná a po posunutí jedné strany ze začátku na konec jsem již poslala poslední verzi PDF souboru do tisku, a to dne 28.1. 2021.

5. Závěry

Cílem této práce bylo připravit k vydání a vydat vlastní básnickou sbírku doplněnou o autorské ilustrace Markéty Novotné. Cíl práce se podařilo naplnit: Sbíрка obsahuje 24 básní a 12 ilustrací, celkově má 64 stran. Kniha má formát A6, vazbu V4 a v tiskárně Carter jsme si na naše náklady a za částečné finanční podpory Studentské rady Gymnázia Přírodní škola nechaly vytisknout 20 výtisků.

Napsala jsem celkově 28 básní, do sbírky jsem jich nakonec po úvaze zařadila 24 - oproti původnímu plánu 30 básní. Nastudovala jsem si pomocí rozhovorů s odborníky, kteří se věnují knižní sazbě, internetových zdrojů a konzultacemi s tiskařskými firmami proces nakladatelské praxe. Posléze jsem získané informace využila k přípravě vydání mé básnické sbírky, na kterém jsem spolupracovala společně s ilustrátorkou Markétou Novotnou. Dále jsem se naučila pracovat v program InDesign, ve kterém jsem celou sbírku nasázela.

Popis nakladatelské praxe a celého procesu tvorby, sazby a tisku knihy je součástí této práce.

6. Literatura

BLAŽEJ, Bohuslav. *Grafická úprava tiskovin pro 4. ročník střední průmyslové školy grafické (studijní obor polygrafie)*. Praha: SPN, 1990. ISBN 80-04-23201-9.

ŠTORM, František. *Eseje o typografii*. Praha: Společnost pro Revolver Revue, 2008. ISBN 978-80-87037-15-7.

10 tipů pro snadnější práci – Indesign CZ tutorial. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z <<https://www.youtube.com/watch?v=5BldAtM4yd0>>

Adobe InDesign – Tutoriál (1. lekce) - Práce s obrázky. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z <<https://www.youtube.com/watch?v=UxjQF1p1uGQ&t=59s>>

7. Seznam příloh

7.1 Rozhovor s paní Janou Mrázkovou a Miroslavou Boučkovou

12.8. 2020

nakladatelství Portál

rozhovor s Janou Mrázkovou a Miroslavou Boučkovou

čas rozhovoru včetně modelové ukázky sazby: 01:00:22

Co to vlastně znamená sázet knihu a jaký je proces sázení?

Jana Mrázková

My jsme tady oddělení výroby, nám sem přijde kniha ve Wordu, základní informace o tom, co se bude sázet a jaká to bude knížka. Máme tu speciální program, ve kterém zjistíme, o jaký formát knížky se jedná, popř. o jakou řadu. V oddělení výroby máme tedy za úkol, dát textu tu grafickou podobu a udělat z toho potom podklady pro tisk.

Můj první úkol je zjistit si v jakém to tedy bude formátu a kolik to má tiskových stran. Máme tu totiž dané nějaké zadání, které se pak snažíme co nejlépe dodržet, protože už se předběžně pracuje s určeným rozvržením a my se snažíme dodržet ten určený počet stran co nejlépe. Na základě těchto požadavků knihu musíme upravit tak, abychom se do tohoto určeného formátu vešly. Což není vždycky jednoduché.

Miroslava Boučková

Tak tedy úplně na úvod. Knížka je vedena jako nějaká zakázka, my jakožto výrobní oddělení jsme poslední článek před tím, než se kniha pošle do tisku. My tedy vyrábíme podklady pro ten tisk. Nejdříve ta zakázka musí projít nějakým schválením. Přijde redaktor s nějakým návrhem na knížku, redakce pak knihu schválí nebo neschválí, podle toho, jaké typy knih vydává a jestli bude prodejná a bude o ní zájem. Potom se musí určit to, jak se to bude vyrábět a spočítá se, jak bude kniha vypadat – výběr vazby, papíru, velikosti apod. Jde taky o to, kolik ta knížka potom ve výsledku bude stát a jestli si jí někdo za tu danou částku koupí. Proto když se dostane ta kniha k nám tak my již víme, že ta kniha bude mít takový a takový formát, že se bude tisknout z toho a toho papíru a jakou bude mít přesně obálku.

Tady v nakladatelství Portál děláme většinou knížky, které vychází většinou v určitých řadách. Např. básničky jsou úplně samostatná oblast, kterou bude vydávat nakladatelství, které podobné publikace vydává. A my máme nějaké řady např. ke studiu a tím pádem máme ten celkový koncept u dalších knih jasný. Víme, jak bude další díl vypadat a jediné co se mění tak je obsah. Máme řady na téma jako psychologie, spektrum a vidíte, že ty obálky jsou stejné, tudíž na základě toho víme z naší výrobní tabulky, v jaké řadě to bude a tomu se pak už přizpůsobuje i grafická úprava knihy. Už víme dopředu, jaký typ písma tam bude použitý, jaké titulky a zhruba celkově jak to bude vypadat.

Pak je kalkulace podle rukopisu, na kolik to přibližně vyjde stránek, aby se mohla vypočítat cena a počet stran. No a my se do toho snažíme potom vejít. Je to něco jiného, než když si vydává někdo jednu knihu, to je pak všechno na něm.

V jaké programu či jakým způsobem se kniha sází?

My máme grafický program, ve kterém se ty tiskoviny vytváří. Dostaneme od redaktora text ve Wordu, a pak dostaneme obrazovou část, tedy nějaké ilustrace. Pokud je dostaneme zvlášť od ilustrátora tak si je musíme do počítače naskenovat anebo nám to ilustrátor pošle již v elektronické podobě. Obrázky se musejí upravit, aby je pak bylo možné vytisknout. Něco jiného je, když se vám něco vytiskne na stolní tiskárně a jiné parametry jsou tu pak pro ten tisk v profesionální tiskárně. To, co nám normálně vytiskne domácí tiskárna a je to vlastně vyhovující tak ta profesionální tiskárna má speciální parametry a potřebuje to určitou úpravu obrázku. Musí se vyčistit, dodat správné parametry a upravit barvy.

My dostaneme jednu složku s obrázky a jednu složku ve Wordu, poté si otevřeme program, kde si nastavíme parametry knihy, rozměry stránky, kolik bude od okrajů, vymežíme si takzvané zrcadlo sazby, a to je pak v celé té knížce stejné.

No a pak začneme pracovat už s tím samotným textem.

Ten text ve Wordu musíme rozlomit do těch stránek říká se tomu lámání knihy, a my vlastně musíme ten sloupec toho textu rozsekat na jednotlivé strany. Zadat mu, jak bude vypadat tady ten titulek, naprogramovat si to. A máme různá pravidla, která se musí v té sazbě dodržovat např. dělení slov, nebo že nemůžu začít stránku koncem věty. My si tedy musíme s tím textem pohrát a postupně ho naformátovat tak, aby mi tam nevycházely různé nesrovnalosti apod.

Některé odstavce musím např. natáhnout, že třeba zvětším mezery mezi odstavci, písmeny anebo je naopak zmenším. Jsou to věci, které čtenář pouhým okem nevidí, ale pomáhají správně naformátovat ten text, aby se to pak tomu čtenáři co nejlépe četlo.

Děláme hodně vzdělávací literaturu a pracujeme se spousty titulky a podtitulky, které musíme správně umisťovat. My si tedy musíme “hrát” s tím textem tak aby mi vycházel do těch stránek, tak aby to bylo za první pěkné a za druhé podle určitých pravidel, které se během let samozřejmě různě vyvíjejí.

Když vám odešlou z redakce ten Word formát, máte v požadavcích i přesně vyspáno, jaký typ písma a velikost by chtěli abyste použili anebo to je pak na vás?

Záleží na tom jak kde. Když bude někdo dělat jednu knihu tak si to ten grafik vybere po dohodě s autorem a samo sebou to musí uzpůsobit čtenářům např. u pohádky se budou používat spíše velká písmena, aby se to dětem lépe četlo apod. Tomu se tedy uzpůsobuje výběr toho písma, pak se kromě velikosti písma uzpůsobuje, jak budou mít mezi sebou řádky mezery. U básní nebo pohádek se dá pracovat s odhadem, ale u technické literatury to chce pečlivě vyměřené mezery apod.

A potom máme písmo patkové a bezpatkové. Takže i podle toho se určuje písmo, zdali se jedná o technickou literaturu tak se spíše používá to bezpatkové písmo anebo pokud je to knížka jako beletrie tak se spíše používá písmo s patkami, protože to lépe vypadá.

Je rozdíl sázet knihu s ilustracemi a bez ilustrací, pokud ano tak jaký?

Určitě, protože pak zase musím do toho textu ještě zakomponovat ty obrázky. Obrázek můžu mít přes celou stránku anebo malý a pak musím uvažovat kam ho umístit. U básniček je to takové volnější. Ale s ilustracemi je to jako když si představíte, že doma děláte koláž. Vystříhnete si text a obrázek a nalepíte si to na nějaký papír. Neboli skládáme text a obrázky do té podoby, kterou chceme.

My na té obrazovce mám dvoustranu té knížky a když to vysadíme, máme správný počet stránek a splněné požadavky, tak tu knížku vytiskneme a ta knížka jde do korektury.

Tam se vyznačí chyby, které ještě nebyly opraveny, hlavně v té psané stránce. Dříve býval i technický korektor, ale díky počítačům se to vlastně spojilo a hlídáme si to sami, popř. s paní vedoucí. Někdy se pracuje hodně s autorem té knihy.

Ta korektura má několik kol, takže se ty chyby zanesou, opraví a ještě několikrát se to takhle celé projede před tiskem a pak pošleme ty data do tiskárny, kde s tím zase pracují dál. Tam se ty stránky vytisknou na velikánské archy papíru, kde je podle určitého systému vedle sebe nakládáných několik stránek a když se ten papír pak poskládá určitým způsobem, tak ty stránky padnou vedle sebe a vlastně až na konec po sešití se to teprve rozřízne na správných místech a ty stránky jdou pak hezky po sobě jak by měly. Každý dělá samozřejmě kus té práci a na konci je ta knížka.

A teď vám Jana ukáže, jak to funguje v reálu. (22:25)

V jakém programu tedy sázíte?

V programu InDesign.

Následně jsem s paní Janou Mrázkovou pracovali přímo s jejich programem kde mi na nějaké knížce ukázala, jak co u nich funguje, co si musí nastavit a na co si dávat pozor.